

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

Prețul abonamentului:	APARE DUMINECA	Prețul inserțiunilor
Parohiile cl. I. și II. pe un an 400 Lei Parohiile cl. III. și subclasă " 300 Lei Pentru preoți și particulari " 300 Lei Un număr " 5 Lei Pentru străinătate pe un an " 500 Lei	Manuscrisele nu se înșpolază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”. Iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș	Pentru publicațiuni oficiale, concursuri etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei

Pentru sufletul lui Const. Diaconovici Loga.

Activitatea unui scriitor, pentru o dreaptă cunoaștere și prețuire, trebuie studiată în cadrul vremii în care s'a desfășurat. Raportată la prezent, valoarea lui pare prea puțin însemnată. Cerințele naționale și culturale ale unui neam, în cursul vremii, sunt totdeauna altele. Se întregesc sau dispar unele și apar altele.

Ce s'ar spune azi despre un cărturar cu preocupările și activitatea lui Loga? Nu exagerăm, afirmând că cel mai binevoitor cetățean nu i-ar aduce mai mult decât cuvinte de pioasă compătimire. Dar între 1770 și 1850 — anii sbuciumatei sale trăiri de neobosit luptător, — între acești ani, toate strădaniile sale împlineau imperioase cerințe istorice, cum se nizuiau să le plinească și ceilalți bănățeni, contemporanii lui.

Vieța lui, e vieță de neclătinată frământare și de îndurări, de pătimiri. Firav trupește cum era, pornise să înfrunte întreaga lume. Și niciodată n'a șovăit și nici n'a părăsit locul demnității. A luptat împotriva privilegiaților sârbi și contra grecilor nemilostivi cari stăteau stăvilari în calea propășirii noastre.

A înființat cea dintâi societate a femeilor române, în 1815, la Budapesta. A fost 19 ani director al școalelor naționale românești și sârbești, în Caransebeșul în care s'a născut și în care astăzi, peste lespedea mormântului, străjuiește o modestă cruce de marmoră, drept aducere aminte.

A ridicat pe culmi de strălucire Preparanția din Arad și, alături de marele Țichindeal, disprețuiește suferințele.

A izbutit să dea bisericii din Pesta limba românească în săvârșirea slujbei dumnezeiești, în urma unei întâmplări hazlii, iar tinerimei, lip-

sită de învățatură, a dăruit școli naționale, temelia viitorului.

A scris 16 căți pentru elevi, pentru creștințioși, tipărindu-le până și cu prețul singurei și săracăcioasei sale case a bătrânețelor. Și a propovădit 60 de ani înțeleaptă învățatură, dela catedră și de oriunde era. Invățăceii lui au dus făclia luminării în sate.

Acesta a fost Constantin Diaconovici Loga. Nu activitatea lui literară, nu clasicul din ea cu pretenții critice, nu acestea îi dau dreptul de veșnică trăire. Nu! Ci urmările stăruitoarelor și nesfârșitelor sale lupte pentru românism.

Loga a izbândit. Și oricine e călăuzit de idealul pe care l-a avut el, câștigă.

Pentru că și-a dăruit întreaga vieță pentru fericirea neamului și pentru fericirea lui, și-a expus-o totdeauna. A avut curajul să se ridice împotriva celor ce-l voiau de partea lor. A urmat apoi povara pătimirilor. Totuși, nu și-a plâns durerile personale ci cu mai multă îndârjire și dragoste, a stat înaintată strajă, crâinicind renașterea noastră națională și viitorul de măreție.

A murit sărac, dar biruitor!

Izbânda nu a fost a lui ci a Banatului românesc.

Așa era istoria acestor ani. Loga i-a îndrumat mersul spre alte zări și spre prezent.

Judecați-i așa vieța și opera. Atunci nu-i veți tăgădui valoarea faptelor și nu-i veți mai contesta bătrânescul scris în care stăruie la fiecare pas, în fiecare șir, marea dragoste de glie și neam.

Urmați-l, luptând pentru cerințele vremurilor de azi și atunci mai bine îl veți înțelege și prețui.

Trecutul, da cele mai frumoase pilde.

Să fie aceste grăbite și sărace rânduri și ca pioasă aducere aminte a celor 172 ani dela

naștere și 92 dela moartea celui ce a fost Constantin Diaconovici Loga, suflet de jerifă, simbol de credință, pildă. Și sinceră lacrimă pe lespedea unui mormânt uitat...

Neamul care-și uită martirii, poporul ce nu-și cinstește eroii și, prin ei, trecutul, pierde istoria! Pierde viitorul...

Ion B. Mureșianu

DIN PASTORALELE

ARHIEREȘTI.

Din Pastorală I. P. S. Sale Nicolae arhiepiscop și mitropolit al Ardealului:

Mântuitorul ne-a deschis prin învierea Sa din groapă zările spre o viață de dincolo de moarte. Acolo e patria noastră cea netrecătoare și adevărată, unde ne așteaptă Mântuitorul nostru cel înviat din mormânt și înălțat la cer.

Dar pentru a intra la viața aceea, pentru a învinge și noi moartea întru puterea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, *trebuie să învingem întâi păcatul care este izvorul morții.* Numai luptând împotriva păcatului în lumea de aici, ne pregătim pentru înviere.

Precum păcatul este izvorul morții, așa Domnul nostru Iisus Hristos cel înviat este izvorul de unde se revarsă viața în noi toți. În preajma Lui, în ascultare de El, noi ne simțim mai bogați în viață, mai luminați, mai plini de putere întru tot lucrul bun.

Dar ca viața, puterea și lumina ce ne vin din Hristos cel înviat să poată omorî stricăciunea din noi, cea produsă de păcat și ducătoare la moarte, e de trebuință *să ne deschidem larg inimile*, pentru a le lăsa să pătrundă cât mai adânc în ființa noastră. Numai așa ni se înoeste viața, ca să ne putem învrednici de înviere.

Vieța lui Hristos, care ne înoeste viața, crește în noi *prin credința noastră în El și prin strădania de a ocoli orice păcat și de a împlini voia lui Dumnezeu.* Puterea lui Hristos Domnul o primim ca un dar, însă de noi atârnă să o prefacem în fapte bine plăcute lui Dumnezeu, spre a ne fi de folos vecinic.

Din învierea Domnului izvorăște în sufletele noastre atât viața cea nouă și puterea lui Hristos, cât și porunca de a le face pe acestea să rodească în noi întru fapte după voia lui Dumnezeu.

Spune Apostolul Pavel: „Iar Dumnezeuul

păcii, care a sculat din morți pe Domnul Iisus Hristos... să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceți voia lui și să lucreze în voi ceea ce este bine plăcut înaintea lui, prin Iisus Hristos, căruia fie mărirea în vecii vecilor, Amin“ (Evrei 13, 20—21).

Învieerea Domnului ne este și dar și datorie. Iar datoria care crește din credința noastră în înviere, ne trimite în mijlocul semenilor noștri ca să ne trăim viața spre binele lor și ne leagă de greutățile timpului nostru, ca să le suportăm cu răbdare și cu nădejde.

Zilele de astăzi, dragii mei, sunt deosebit de grele. Răsboiul s'a aprins și stăruie în toate părțile lumii, ucigând vieți omenești, pustiind orașe și sate, înghițind în gura lui de balaur tot ce mai poate produce omenirea pentru hrana ei. Din pricina aceasta toate lucrurile s'au scumpit, iar unele nu se mai găsesc nicidecum. Unii dintre voi, iubii mei, pe lângă greutățile acestea mai purtați în suflet și durerea de a fi despărțiți de cei scumpi ai voștri, cari au plecat să apere Țara și credința noastră.

Neamului nostru acest răsboiu i-a adus lovituri grele, dar i-a adus în timpul din urmă și unele bucurii. Cea mai mare lovitură a fost *încălcarea hotarelor dela Răsărit și dela Apus și căderea a milioane de frați ai noștri sub jug străin.* În vara anului trecut Dumnezeu ne-a ușurat o parte din această durere, ajutându-ne să recâștigăm Basarabia și Bucovina și să alungăm departe pe vrăjmașii neamului și ai crucii lui Hristos.

Trebuie să vedem în aceasta un semn că Dumnezeu e cu noi, că loviturile și greutățile ni le-ă trimis numai spre îndreptare și îmbunătățirea noastră și nu peste mult le va depărta pe toate. Răsboiul cu năcazurile aduse de el va trece, iar scumpa noastră Țară își va vedea iarăși pe toți fiii ei adunați între granițele ei într'o viață de libertate și frăție.

Știu, dragii mei, că aceasta e nădejdea și încredințarea neclintită a voastră a tuturor. De aceea când i-ăm dat glas de curând la o adunare în capitala Țării, am simțit că vorbesc în numele vostru al tuturor.

Din Pastorală P. S. Sale Andrei al Aradului:

„*Inviat-a Hristos și Vieța viețuește*“ (Cuv. de înv. la Paști, de Ioan Gură de Aur). Aceasta este solia Paștilor. În Învierea Domnului noi avem chezașia că tot ce El a grăit și făgăduit despre Vieța cea vecinică, se va

împlini și cu noi. Cu ochii credinței noi vedem, de pe acum, mormânturile deschise și Vieața eșind biruitoare din efe, iar natura — această carte deschisă a lui Dumnezeu, pusă spre învățătura noastră, — ne arată și ea, ca în niște icoane, acelaș adevăr. În natură vedem, doar, cum toate răsar și apun, și după apunere se ridică iarăși. Ziua se scufundă seara în mormântul nopții și dimineața iarăși se ridică. Soarele se naște, moare și învie în fiecare zi. Timpurile însăși apun, și, întorcându-se iarăși, primesc o vieață nouă. Nimic nu piere, ci toate își schimbă numai forma. Oricât ar întârzia uneori primăvara, ea vine totdeauna, ca să aducă vieață nouă peste ogoarele încrem-nite de gerul iernei, pentru că moartea nu poate birui niciodată Vieața.

Iisus Hristos cel Inviat nu mai moare (Rom. 6, 9), ci petrece nevăzut în mijlocul nostru până la sfârșitul veacurilor (Mt. 28, 20). Cu învățătura Sa, El ne luminează calea; prin Biserica Sa ne călăuzește spre Vieața cea vecinică; iar prin harul Său, — acest „izvor de apă izvoritoare întru Vieață vecinică” (In. 4, 14) — face vie legătura sufletului nostru cu Dumnezeu. Cine trăește aci pe pământ prin credința în Iisus Hristos și viețuește după poruncile Lui, asupra aceluia moartea nu mai are putere nimicitoare, unul ca acela — precum spune Mântuitorul — „s'a mutat din moarte la Vieață” (In. 5, 24), fiindcă vieața aceluia „este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu” (Col. 3, 3) și în acela trăește Hristos (Gal. 2, 20) care Insuși este Vieața (In. 14, 6).

Din Pastorală P. S. Sale Nicolae al Oradiei:

Paștile sunt *praznicul credinței* noastre creștinești. Invierea din morți a Domnului ne arată limpede tuturor, că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, căci numai Dumnezeu fiind a putut să se smulgă singur, cu putere și cu atâta mărime din legăturile atotstăpânitoare ale morții și ale mormântului. Ea ne arată că dumnezeiască este Evanghelia pe care cu cerească bunătate a propovăduit-o Domnul vreme de aproape patru ani și dumnezeiască este și Biserica pe care El a întemeiat-o pe pământ pentru a noastră izbăvire. O! ce mângăiere este să ști — în mijlocul acestei lumi a tuturor nestatorniciilor — că cu sufletul și cu ființa ta întreagă poți să te razimi, ca pe o piatră tare și în veci neclătită, pe credința vie și dreaptă în Domnul nostru Iisus Hristos

cel înviat din morți. Și ce fericire e să-ți poți smulge astăzi din adâncul sufletului tău mărturisirea, pe care și-a smuls-o și sf. ap. Pavel: „Nu mă rușinez, căci știu cui am crezut” (II Tim. 1, 12).

Paștile sunt în al doilea rând *praznicul vieții*. Noi dintru'nceput pentru vieață am fost zidiți, pentru vieața trăită întru fericita ascultare a poruncilor lui Dumnezeu. Dar, am căzut din harul acestei fericite stări și — prin neascultare — am deschis în lume drum larg și nefericit stricăciunii, păcatului și morții. Mântuitorul Hristos, ca și un al doilea Adam, a biruit — prin învierea Sa cea preamărită și atotputernică — stricăciunea, a învins moartea și a deschis izvor neseecat de vieață nouă, de vieață plină de mireasma ceriului, de vieață neprihănită și prisositoare, de vieață care viețuește și nu moare, de vieață, care ea singură ne poate aduce nouă fericire iar lui Dumnezeu slavă. „Eu am venit ca lumea vieață să aibă”, zice Domnul, „și mai mult să aibă” (Ioan 10, 10). Da! Vieață creștină, vieață sfântă, vieață nemuritoare.

Paștile sunt, în al treilea rând, *praznicul de biruință al binelui asupra răului*.

Din Pastorală P. S. Sale Nicolae al Clujului:

La dulcea chemare a Maicii noastre Biserici, am alergat cu toții să petrecem cu zdrobire de inimi pe Fiul lui Dumnezeu pe drumul negrițelor Sale Patimi, ca să ne facem astfel vrednici și de izbăvitoarele roduri ale invierii Lui.

Văzutu-l-am intrând pentru cea din urmă oră în Ierusalimul ucigător de proroci — și un fior de mândrie sfântă ne-a străbătut sufletul când am auzit răsunând din pieptul mulțimilor obșteasca strigare de slavă: „Osana, Fiul lui David! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului! Osanna întru cei de sus!” (Matei 21, 9). Văzutu-l-am apoi în Vitană, în casa lui Simon leprosul, unde o mulieră evlavioasă, cu mir de mare preț i-a uns trupul spre îngropare — și inima ni s'a umplut de duiosie. Văzutu-l-am la Cina cea de taină, încunjurat de ucenicii Săi, vestindu-și sărbătorește răscumpărătoarele Patimi și așezând taina preacuratei Impărtașanii întru care se vor izbăvi creștinii până la sfârșitul veacurilor — și inimile noastre s'au strâns de înfricoșatele vestiri ce s'au desprins de buzele Mielului. Văzutu-l-am pradă uneltirilor mișelești ale căpeteniilor neamului jidovesc —

și sufletul nostru s'a umplut de mânie sfântă împotriva judecătorilor mincinoși. Văzutu-l-am îngenunchiat pe stâncă din grădina Ghetsimani, rugându-se cu sudori de sânge în fața paharului jertfei pe care avea să-l bea în curând până'n fund cu o dumnezeiască scînitare — și ne-am îngrozit de întunecata privescătoare. Văzutu-l-am vîndut de Iuda cel fără de lege — și ne-am cutremurat de fapta întunecată a celui ce nu s'a sfiit să dea în mîna ucigașilor pe bunul său învățător și Stăpîn. Văzutu-l-am făcut de ocară, scuipat și bătut de netrebnica obște întăritată — și dreapta noastră tulburare nu mai avea margini. Văzutu-l-am suind sub povara crucii, sub a lacrimilor Maicii Sale și ale iubitului Său ucenic Ioan, dealul Golgoetei — și lacrimile noastre au curs șiroaie. Iar când L-am văzut răstignit pe cruce între doi tâlhari, apoi murind și îngropându-se cu svon de cântăre lină, secase și izvorul lacrimilor noastre; nu mai puteam decât să murmurăm printre suspinuri rugăciunea: „*Inchinămu-ne Patimilor Tale, Hristoase; arată-ne nouă și mărită Invierea Ta...*”

Din *Pastorala P. S. Sale Vasile al Timișorilor*:

În vremuri grele, ca și cele de azi, pilda Mântuitorului, care a pătimit și a murit, spre a putea desăvârși și chezășii prin strălucită învierea Sa mîntuirea noastră din robia păcatului, trebuie să ne ajute a purta, cu creștinească bărbăție, orice încercare, orice amărăciune, orice suferință. Dacă „*trebuia să pătimizească Hristos și așa să între în slava Sa*” (Luca XXIV, 26), atunci și nouă ni se cade să purtăm, cu creștinească înțelegere și răbdare, toate greutățile acestor zile vitrege. Spre a ne asigura, astfel, întrarea întru slava dobîndită nouă de Iisus, prin învierea Sa. Și a lucra, pe această cale, la întărirea, la înălțarea și învierea, pentru totdeauna, a Neamului nostru, din mormântul încercărilor de azi.

Cu 1707 ani înainte, episcopul mucenic al Cartaginei, sfântul Ciprian, vrînd să îmbărbăteze și întărească în credință pe creștinii din cetatea Thibaris, amenințați de o sângeroasă prigonire din partea păgânilor, le scrie, între altele, așa: „*Fiul lui Dumnezeu a pătimit, spre a ne face și pe noi iarăși fii ai lui Dumnezeu; iar noi, fiii oamenilor, să nu fim gata de a suferi orice, spre a rămîne pe vecie fii ai lui Dumnezeu!*” (Ciprian, ep. LVIII, 6). Întrebarea aceasta ni se potrivește și nouă, în zilele prin cari trecem. Iar răspun-

sul nostru, bine cumpănit, străbătut și de amărăciunea de care avem parte, dar și de nădejdea strălucitei învieri ce ni se chezășuește, nu poate fi altul, decât cel dat odinioară lui Iisus, de unul din ucenicii Săi: „*Învățătorule, voim să mergem după Tine, oriunde vei merge*” (Matei VIII, 19).

Și de altfel, vestea bună a învierii, isvorită din mormântul săpat în stâncă de Arimateanul, se îndreaptă cu deosebire către cei întru întristare și îndurerăți. Și un puternic mănunchiu de raze luminoase, pline de mîngăere, se revarsă din acest mormânt, chiar și în cea mai adîncă beznă a suferinții.

Patimile și Invierea Domnului în Caransebeș.

Folosul adînc sufletesc al sfintelor sărbători rezidă înainte de toate în mulțumirea ce o cuibărește în om unda lor de lumină și de vrajă cerească. În armătura cu care acest suflet se simte investit și gata să înfrunte atacurile ce neconținut pîndesc biata ființă omească...

Ofranda inimii caritabile, fie aceasta o bucată de pâine, fie și numai un cuvînt duios și mîngăetor, de Paști, se învăluie într'o lumină deosebită. Toate primesc un alt sens, deosebit, superior!

În oftatul unui intelectual care simțea regret pentru vremea ploioasă ce a împiedecat săvârșirea *Învierii* în Piața Orașului ... să fi văzut *Prea Sfințitul ce frumos e la noi*, am văzut aurul aceluia tezaur sufletesc, care la poporul nostru a rămas nefalsificat, atât la țaran, cât și la intelectual, iar conjuncturile politice și sociale, cotitura vremurilor, cu războaie fie cât de biruitoare sau crîncene — au doar puterea furtunii care sgudue și lovește, dar nu vatămă temelile adînci.

Intelectualul creștin care ofta că Arhipăstorul nu a putut avea o bucurie ca aceasta, rămîne simbolul trăinicieii învățăturilor lui Hristos pe plaiurile noastre românești!

Nu ne-am depărtat cu această aparentă digresiune dela datoria noastră de cronicari. Nu, pentru că spre deosebire de trecut, în zilele Cinstitelor Patimi ale Domnului ni-a fost dată bucuria să vedem biserica noastră catedrală tot mai mult cercetată de intelectuali. Dealtfel și țaranii, scăpați de muncile zilei ca ca și intelectualii, funcționari și liberi profesioniști, eliberați de greul zilnicelor ocupațiuni,

încep a se convinge că biserica nu îngreunează, nu apasă — chiar dacă ar obosi trupul — doar atinge unele corzi ce grăesc pe înțelesul sufletului, îl ascultă, îl lovește; îl muștră, dar îl și mângăie... Chiar și Patima Domnului, sufletele creștine nu se înfioară de ea, nu o ocolesc; dimpotrivă o înconjură cu o duioșie care este deopotrivă: bineplăcută lui Dumnezeu și întăritoare pentru viața creștinului virtuos.

Preoții au pregătit și au împărtășit pe cei dornici de a se apropia de Domnul prin sf. împărtășanie. Predicile rânduite, slujbele și mai ales împreunarea lor cu jertfa cea necrută i-a determinat să însoțească Patimile și Învierea Domnului cu ajunarea și cu rugăciunile lor.

JOI seara pâr. *Isaia Suru* a lămurit mulțimei ce venise să asculte evangheliile celor 12 căderi, care a fost rostul Cinei Domnului. Înainte de Patima Sa, Domnul s'a dăruit simbolic, în pâinea și vinul cinei din ajun. Cina Domnului este jertfa Domnului. Cine se apropie de El, cine se împărtășește cu jertfa Lui, cu El, cu Mielul lui Dumnezeu, acela deși va muri, va învia întocmai ca și Iisus. Predicatorul spune că momente de jertfă trăim noi Români și pe plan național astăzi.

P. S. Sa a servit cetind cea dintâi evanghelie.

VINERI după masă la orele 3 s'a săvârșit serviciul impresionant al punerii în mormânt. A servit Prea Sfințitul Episcop Veniamin și un sobor de șapte preoți și doi diaconi. După ce icoana punerii în mormânt a fost scoasă și așezată în mormântul de pe soleie, soldații, paznici simbolici, au făcut de strajă. Cu Iosif „cel cu bun chip“ ne-am cutremurat la luarea prea cinstului trup de pe cruce și în semnul tânguirii am plecat genunchii noștri spre întreita metanie...

Părintele *Octavian Tursa* a predicat apoi despre sguuitoarea dramă de pe Golgota, care s'a petrecut numai la cinci zile după ce Iisus fusese aclamat ca împărat al Iudeilor. Iată nerecunoștința poporului pe ai cărui fii îi înviase din morți, îi vindecase și îi îndrumase spre cărările vecinicii... Și Sf. Sa, invocând imaginea satului natal din Nordul Ardealului, compară drama și suferințele neamului nostru cu cele cari s'au desfășurat pe Golgotha, de unde însă, a urmat Învierea...

După terminarea serviciului, Prea Sfințitul Părinte Episcop Veniamin însuși a miruit mulțimea credincioșilor cari s'au închinat la mormânt și au sărutat iccna Mântuitorului.

Seara s'a slujit *Prohodul Domnului* și tot Prea Sfinția Sa a deschis stările din fața mormântului, după cari a urmat ocolirea bisericii.

INVIEREA, din pricina timpului nefavorabil, s'a făcut la biserică. Deși, din purtarea de grijă a Primăriei, crucea din Piață a fost îmbrăcată în tradiționala podoabă de verdeață și lumină feerică.

La serviciul învierii a pontificat Prea Sfințitul Părinte Episcop asistat de I. P. C. Arhim. Dr. L. Busuioc, prot. ic. stfor R. G. Ancușa, prot. Gh. Vior, preoții: T. Șandru, Gh. Noaghea, F. Pop, Șt. Otoroga, I. Suru, C. Pițigoiu, P. Toma, Dr. P. Rezuș, T. Dobromirescu; protodiaconul T. Roșca, apoi diaconii Ilie Câmpianu și Dr. Mircea Chialda.

Glasul clopotelor în noapte, zarea lumânărilor și forfotul mulțimei au vestit evenimentul minunat al *Învierii*, iar troparul praznicului a înfiorat inimile cu fiorii credinții și ai nădejzii în Inviere.

Sfânta liturghie, oficiată pe P. S. Sa Păr. Episcop, cu aceeași asistență de preoți dela Inviere, a fost ascultată de mulți credincioși. La priceasnă Prea Sfințitul a dat glas pastoralului ce a trimis tuturor fiilor credincioși din eparhie din prilejul Praznicului.

Învierea este o certitudine, un fapt istoric. Pe aceasta, ca pe o piatră unghiulară, ne întemeiem credința noastră. Și ea este în același timp temelie de bucurie și de veselie. Aceasta este esența instructivei pastorale a Prea Sfinției Sale. De această bucurie duhovnicească ne-am împărtășit toți cari am ascultat-o; din graiul ei cuminte ne-am hrănit sufletește și ne-am risipit îmbunași și împăcați cu cugetele spre casele noastre.

Duminecă a cântat în biserică Corul Catedral.

LUNI, a doua zi, — în prezența P. S. Sale — a pontificat I. P. C. Arhim. Dr. L. Busuioc, rectorul Academiei noastre teologice, servind cu preoții prot. Gh. Vior, presb. F. Pop, Gh. Noaghea, I. Suru, C. Pițigoi și Dr. P. Rezuș, protod. T. Roșca și diac. Dr. M. Chialda.

La priceasnă a predicat I. P. C. pâr. Arhimandrit despre marea bucurie a sufletelor credincioase care li se face cu prilejul minunatei Învieri. Credința în inviere este privilegiul unic al religiei noastre creștine. Toate învățăturile, toate doctrinele și ideologiile cari se croiesc astăzi spre fericirea oamenilor, toate sunt cuprinse în cel mai desăvârșit și fericitor

chip în viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.

Răspunsurile liturgice le-a dat Corul societății române de muzică.

Dăra luminoasă a Praznicului a lăsat în suflete o binemeritată ușurare, care nu e nimic alta decât luminișul deschis nouă spre pajiștele însozite ale împărăției lui Dumnezeu.

Rugăciunea.

In concepția învățaților.

În Creștinism se poate vorbi despre rugăciune ca despre o necesitate adânc simțită a sufletului de a sta de vorbă cu Ziditorul, de a se întoarce ca pasările călătoare, în mod aproape instinctiv, în patria de origină — fapt care ne duce la concluzia că rugăciunea este al șaselea simț, cel mai puternic și mai ascuțit, deoarece el ne înalță în sferile infinitului, spre a intui în mod direct Divinitatea, spre a vedea față către față pe Domnul.

Vestitul matematician și fizician francez Ampère, inventatorul electrodinamicii și al telegrafiei electrice [1775—1836], întrebând de ce ține închis un ochiu când lucrează în laboratorul său, a răspuns: „Cu un ochiu scrutez tainele lumii de aici, iar cu celalalt scrutez Dumnezeirea, de unde prin rugăciune, ca pe o antenă, primesc inspirația divină, spre a nu greși în calculele mele“.

Răspunsul acestui savant ne duce la cuvintele sf. ap. Pavel care a zis: „Mă voi ruga cu *duhul*, dar mă voi ruga și cu *mintea*“.

Părerile învățaților asupra rugăciunii sunt împărțite, ca și părerile asupra realității credinței, a existenței și nemuririi sufletului și a lui Dumnezeu. Este aproape de prisos a vorbi celui ce nu crede în existența lui Dumnezeu, despre necesitatea de a sta, prin rugăciune, de vorbă cu El. Cel sătul nu poate înțelege niciodată ce este foamea, căci doar rugăciunea nu este altceva decât o foame după cuvântul lui Dumnezeu, o hrană a sufletului, care ca și trupul nehrănit și neîngrijit, este destinat pierii. Vom spune deci ce este rugăciunea pentru credincioși, pentru cei cari își fac din ea reazimul cel mai puternic al vieții lor.

Filosoful roman Seneca [sec. I. d. Hr.], din care însuși Fer. Ieronim s'a inspirat, scrie că „ar fi fost cu neputință ca toată omenirea să fie cuprinsă de mania de a se ruga Ființei Dumnezeiești, dacă n'ar fi știut că ea împăr-

tășește celor ce se roagă mari binefaceri și la timp.“

„Despre o mulțime de lucruri pot sta de vorbă numai cu Dumnezeu“ — constată poetul german Goethe. Cugetătorul francez Al. Sabatier [† 1901] susține că „rugăciunea este religia în acțiune“. Celebrul poet și om politic francez Lamartine [1790—1869] se exprimă astfel despre necesitatea și puterea rugăciunii: „Rugăciunea este universală tămăie a naturii. Rugăciunea, această *comunicare tainică* cu Atotputernicul invizibil, nu este în adevăr cea mai mare, din forțele supranaturale sau naturale ale omului? Cine știe dacă Dumnezeu, în nesfârșita Sa dragoste și în binecuvântarea eternă asupra ființelor emanate dela El, n'a voit să le lase *această legătură* cu El, ca *lanț nevăzut* ce susține gândirea lumilor cu a Sa? Cine știe dacă în singurătatea-i majestuoasă, populată de El singur, n'a voit ca acest *murmur trăind*, ca această *convorbire neconținută* cu natura să se înalțe și să se coboare mereu, pe toate punctele infinitului, dela El în toate ființele ce le dete viață, ce le îmbrățișează și iubește — și dela toate aceste ființe până la El? În orice caz, *rugăciunea este cel mai sublim privilegiu al omului*, pentru că ea îi înlesnește să *vorbească cu Dumnezeu*. Și Dumnezeu chiar de-ar fi surd, noi tot îl vom ruga, căci dacă măreția Sa ar fi de-a nu auzi, măreția noastră va fi de a-L ruga.“

Rugăciunea coboară Cerul pe pământ. Ea deschide fereastra sufletului spre zările infinitului, spre Ierusalimul cel de sus. „A te ruga este a-ți pune sufletul în *unison* cu Infinitul; a te ruga e a face o *baie spirituală în Oceanul perfecțiunilor divine*: adevăr, dragoste, sfințenie, dreptate, și a lua din acea baie puteri pentru lupta vieții. A te ruga, înseamnă a te *reculege*, a fi surd la zgomotul deșert al lumii, a *intra în altarul ce fiecare poartă în el și astfel să ascuți glasul lăuntric și tainic*, răsunetul înțelepciunii, Bunătății, Frumuseții supreme. În sfârșit, *a te ruga este a avea o convorbire cu Dumnezeu*“ — scrie scriitorul elvețian Paul Valloton.

Rugăciunea este *turnul* pe care ne putem urca în mod mai sigur la Dumnezeu decât cei ce au zidit Turnul Babel. Rugăciunea este *podul*, care leagă cele trecătoare cu cele netrecătoare. Este *arvuna* vieții vecinice. „*Rugăciunea este o clipă petrecută în Ceruri*“ [Samuel Vincet].

Rugăciunea este *scara tainică văzută în vis de Iacob*, scara pe care Ingerii ca niște crainici ne duc la Cer umilele noastre cereri, și pe care tot ei coboară, în mod nevăzut,

darul și binecuvântarea lui Dumnezeu în suflitele credincioșilor.

Rugăciunea este *cheia* minunată, care deschide Cerul și care închide porțile cele ferocate ale Iadului. Rugăciunea ne apropie de Dumnezeu și ne îndepărtează de Diavolul.

Rugăciunea este *liman* pentru cei sbuciumați de furtună, *ancoră* pentru cei gonțiți de valuri, *toiag* pentru cei ce se clatină, *comoară* pentru cei săraci, *siguranță* pentru cei bogați, *ajutor* împotriva boalelor [Carl J. Hefele, Șașezeci și patru cuvinte sau predice ale celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Chrysostomul, București, 1883, pp. 454—455].

(Urmează)

Pr. Gh. Cotoșman

Rememorarea „Latinei Ginte“

a lui Alecsandri din 1878 și Istoriile Literaturii
Române Universale despre ea.

Pe bardul nostru, în Domnul adormitul rob, Vasile Alecsandri, toată lumea îl cunoscuse că a fost în întreaga sa viață lungă, un om friguros; subiect extrem de sensibil la schimbările brusce de temperatură.

De cu toamnă, când se iveau răcorile și vânturile, spun domesticii lui, că boerul rar mai da pe afară și când totuși se încumeta a schimba plimbarea de pe foisorul încălzit, cu cea din aerul liber, nu-i era prea mult și greu, a se înfrâma, de sus și până jos, cu cele 12 cojoace vechi și roase ale babei bănățene Dochia, din legenda piscului Caransebeșan² „*Semenic*“, a cărui coapse din spre Vest din băbăluc dau naștere sprintenă la trei regeiuni lotromane³: Timiș, Nera și Bârzava, cari adapă mănosul Canaan, al Românilor din roza celor patru vânturi, în o asemănare modică cu sfințele pârae, cari odinioară, pe vremea nevinovăției neamului omenesc, scâldau Paradisul⁴ perdut.⁵

Tot astfel făcea și marele său contimporan și coetan Leon al XIII; când se răcea

2. Dr. Cornel Diaconovich, „Enciclopedia Română“, Sibiu, 1904, tom. III, 929; tom. I, 1898, pg. 339—340 și Dr. Atanasiu Marienescu, în revista „Transilvania“, Sibiu, 1890.

3. Dr. Valeriu Braniște, Victor Vlad Delamarina, „Poezii Bănățenești—Intocmiri“, Logoji, 1902, pg. 18, ed. II, 1928, Sibiu, a „Astrel“, pg. 11; este și a III-a ediție, în Timișoara, la 1936, a prof. Alex. Bistrițeanu. N-o cunosc.

4. „Lotru și lotroman“ în idiomul bănățenilor, cnf. Lazăr Șăineanu, „Dicționar Universal Român“, Craiova, 1914, pg. 432; Alexandru Resmeriță, „Dict. Limb. Rom.“, Craiova, 1924, pg. 418.

5. Facere II, 10—14.

6. John Milton († 1674), poet mare în Londra; (între anii 1655—1665) la vârsta de 50 ani și orb total, în curs de 10 ani a creiat sguduitoria epopee „Paradisul perdut“. După francezeasca lui Delille, la noi Gheorghe Sion a românizat câteva fragmente bine iubite.

vremea, se învăluia gros în lânele și blanele somptuoase, din bogatele garderobe ale Vaticanului.

Alecsandri: nepăsător, bonom, glumeț, cum din fire l-a lăsat Dumnezeu, nu credea că nu va putea rezista și birui morbul: lung, lent și relativ destul de benign. Făcea adecă adeseori haz din necaz, presupunând că l-a îndrăgît și sechestrat temporal numai un simplu guturai și *cătâroi* tenace? Eată-i diagnoza, ce însuși își făcea adeseori: „La vrâsta noastră *cătâroile sunt foarte șugubețe*“.⁶

Încă în anul premergător pristăvirii sale, zicea șăgalnic: „Vom vedea ce aduce anul ce vine“?! Am văzut și a văzut: agravarea morbului și am văzut și îndurat greu dusul lui dela noi, la ai noștri și la ai săi ascendenți. „*Ad patres*“. Autos epha lui.⁷

Acușa cevaș mai la vale, vom vedea, că încă viu fiind, ba chiar și în anii când strălucia mai feeric, unii mici la inimă și mari de patimă, se sufulcară a-i contesta regalitatea menționată.⁸

După moartea-i, rândurile cărcotașilor se îngroșară notabil! Cu trecerea anilor apoi, o seamă de cărturari de duzină au aflat cu cale a-l neglija, ori uita pe de-a întregul!

În Istoriile literaturii noastre, fie ca manuale didactice pentru școală, fie ca cărți de știință și cultură socială, îl judecă greșit și superficial! Să nu zic pătimaș.

Referitor apoi la cântecul *Latina Gintă*, cu care singur ne preocupăm acum și aici, mulți de tot, ori că nu mai pomenesc nimic de el, ori că-l ating numai laconic și fără nici un pic de vâpae națională!

Cu drept cuvânt se așteptase, anțărt 1940, adecă la jumătate de veac dela moartea poetului, că e „vremea cu prilej“,⁹ a se reveni „per longum et latum“, la examinarea din nou a aceluia, carele răspundea mândru, la apelativul de: *Bardul dela Mircești, Imnologul Panlatinității dela Montpellier*.

De bună seamă, că nimic altă ceva n'a împiedecat și nu ar putea împiedeca examinarea din vorbă, decât situația belicistică a omenimii.

Pe bună dreptate, să nădăjduim și așteptăm, cu creștinească și românească răbdare și resemnare, că nu după multe zile, aceasta¹⁰ va veni cu mărire,¹¹ „*plinirea vremii*“,¹² de se

6. Șăineanu, ibidem, 130.

7. Idem, ibid.

8. Bogdan Duică, „V. Alecsandri: admiratori și detractori“ Anal. Acad., tom. XLI 1920—1. Adm. și Desb., Buc., 1922, pg. 327.

9. Matei XX I, 16; Luca XXII, 6.

10. Fapte I, 5.

11. Credeul, încheietura 7.

12. Galat. IV, 4; Efes. I, 9.

va face, pe pământ, în văzduh și pe oceane, pace *dreaptă*, pace de bunăvoire,¹³ între neamurile combatante.

Nu va zăbovi mult atuncea nici judecata dreaptă ajurnată de „Bellum omnium contra omnes”,¹⁴ asupra prințului poezilor neamului nostru, desrobit din nou și reintegrat și împreună pe vecii vecilor. Irelevant apoi pe deaîntregul, că ce și cum va delibera și decreta înaltul areopag literar de mâne, arbitru elegant al noastre, Alecsandri e și rămâne, în secolii secolilor: cel mai român, între poezii naționali ai românimii.

(Urmează)

Dr. Ștefan Pop

Ș T I R I

Mulțumire. Preasfinția Sa Episcopul nostru Veniamin exprimă pe această cale călduroase mulțumiri tuturor cari au trimis felicitări și urări cu ocazia praznicului Învierii Domnului și spunându-le „Adevărat a înviat” — le împărtășește arhieresti binecuvântări.

Puls românesc și creștinesc simțim în ultimul timp pornind de la Ministerul Cultelor și Artelor, unde este secretar general d-l prof. Aurel Popa, un distins fiu al Bisericii noastre. De fapt, Ministerul — transformat în subsecretariat de Stat — dispune de o garnitură de funcționari devotați, între cari semnalăm pe p. D. Veștemeanu, bune și devotate ajutoare pentru ducerea la capăt a grelei misiuni de coordonare a intereselor Statului cu cele ale Bisericii noastre și a celorlalte culte.

Noul regim al sectei baptiste. On. Ministerul Culturii Naționale, al Cultelor și Artelor, subsecretariatul de Stat al Cultelor și Artelor cu Deciziunea Nr. 10.091 din 20 Februarie 1942, anulează Deciziunea Nr. 5.657 din 10 Februarie 1940, ca fiind contrarie legii și repune în vigoare pentru asociația religioasă baptistă dispozițiunile Deciziunii ministeriale Nr. 31.999, publicată în Monitorul Oficial Nr. 161 din 15 Iulie 1939.

† **Pr. Victor Sciopone.** După grele și lungi suferințe a încetat din viață la 28 Martie a. c., preotul Victor Sciopone din Fizeș. A păstorit timp de 30 de ani cu tact și cu blândețe în una și aceeași parohie. L-au prohodit șapte preoți în frunte cu protopopul tractului Dr. N. Iorgovan, care a ținut și cuvântarea de adio. În cluda vremii urâte, enoriașii săi l-au petrecut cu toții până la locașul de odihnă vecinică. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii Săi!

Anuarul Academiei Teologice din Caransebeș pro 1940/1941 a apărut — din cauza împrejurărilor dificile — cu întârziere. Pe lângă partea statistică, anuarul cuprinde interesante studii, semnate de profesorii Academiei noastre și o parte din cei ai celei din Oradea, cari au funcționat în anul școlar trecut la noi. Asupra lui vom reveni.

13. Doxologia și Luca II, 14.

14. Hobbes († 1679), „Leviathan”, cap. 18.

CONVOCARE.

Nr. 2218 Bs. 1942.

Delegații preoșimii, ai profesorilor de la Academia noastră Teologică și ai funcționarilor de la Consiliul eparhial precum și protopopii tractuali se convoacă la Adunarea Generală anuață a membrilor fondului de ajutorare reciprocă a salariaților eparhiei Caransebeșului pe ziua de Vineri în 24 Aprilie a. c. orele 15, în biroul Consiliului eparhial.

O B I E C T E :

Darea de seamă asupra gestiunii anului 1941.
Cauze curente.

Caransebeș, la 11 Aprilie 1942.

Episcop:

Secretar eparhial:

† VENIAMIN

Pr. Petru Toma

Prima Casă de Păstrare din Caransebeș societate pe acții în lichidare.

Capital vărsat Lei 5.000.000. Rezerve Lei 558.589. Cont la Ccc No. 89.025.
Inscris în registrul bancar No. 7 din 9 XI 1934.

Convocare.

Domnii acționari ai „Primei Case de Păstrare din Caransebeș societate pe acții”, în lichidare, sunt invitați la a

65-a Adunare generală ordinară,

care se va ține în Caransebeș, la 30 Aprilie 1942, orele 11 a. m. în localitățile institutului din Strada Episcop Popasu Nr. 19.

ORDINEA ZILEI:

1. Raportul Lichidatorului, al Consiliului de Cenzori și prezentarea conturilor de fine de an.

2. Aprobarea Bilanțului și contului de Profit și pierdere și descărcarea Lichidatorului și al Consiliului de Cenzori de gestiunea lor pe anul 1941.

3. Fixarea remunerației Consiliului de Cenzori pe anul 1941 conform art. 25 a statutelor.

4. Alegerea Consiliului de Cenzori și supleanțelor.

Dacă în ziua hotărâtă nu se întrunește numărul de acționari și capitalul cerut de lege și statute, adunarea se amână pentru ziua de 8 Mai 1942, ora 11 a. m. în același local, cu aceeași ordine de zi, când se va hotărî oricare ar fi numărul de acționari și partea de capital reprezentată.

Conform art. 28 din statutele institutului: „acționarii cari vreau să ia parte la adunarea generală, trebuie să depună acțiunile lor 5 zile înainte de intrare la casa societății.

Caransebeș la 10 Aprilie 1942.

Lichidatorul.

AVIZ.

„MEHADIA” casă de păstrare, anunță, că adunarea generală publicată în „Foaia Diecezană” Nr. 13 din 1942, nu se va ține la 12 Aprilie și la 19 Aprilie, iar în cazul de neprezentare a membrilor necesari la această dată, se va ține la 26 Aprilie a. c. fără considerare la numărul celor prezenți în casa ordinei de zi publicată deja.

Consiliul de Administrație.